

hoogmoed aan, t'andere ver-
Zij noemt ver-
eft; zij prolon-
endunkelijkheid
en-en-weer-gang
nitrekt den zon-
wet, en drukt
statie een para-
den storm van

dit punt ver-
en, is zijn eerste
zaak der pole-
erger er voor
Haagsche in-

agsche stuk met
zullen nu maar
lverkeer op be-
het blad ons
geïnstiteerde
ler wetenschap
er literarische
ken, of op dat
prof. Kuypers
(Lonkhuyzen),
k geleerd heeft,
lecreten in de
rele gevallen
oel, wordt het
ide punten het
erloocheit, ge-
der door God
wegen verlaten
waar het was;
De ingenomen
renische, maar
i strijd scherp
an.

is zeer droef,
uel de stukken
melstein—Schil-
n. Het laat die
—hoewel ik
ad beweerd
lood. Nietwaar,
gij zijt curator
in Den Haag-
ellige afwijzing
ke mijn keus
t wapen der

olemisch punt
polemie te
lijken strijd in
onde (van Den
rde gedachte is
en brengt ons
ij dan hier en
n praten over

K. S.

nen niet zien,
aling van het
lk een „wezen”
n in de wereld
n andere axio-
l heeft, is dus
al zouden er
jn. Waarheden
dezen.

schouwd. Nie-
Niemand heeft
and heeft ooit
ter volk gezien.
als de mensche-
te uitverkorene
komstig het ge-
 hebben bereikt.
van in één en
an de overzijde
scheidt van de

een „zichtbare”
en plaatselijke
B.v. manieren
haar leven in
estament, vóór
bepaalde plaats
ederland, Rus-

tbbaar” bepaald
ook de nood-
zichtbare kerk”

de Zoon Gods
eente, tot het
zijn Geest en
in der wereld
vandaag ermee
n laatste dag
werk, in den
ik niemand van
akt, iets goeds
epiloog moet
opgebouwd be-
„onzichtbare”

tafel, die hij daar aan het maken is, zoo moet
ook niemand den Zoon Gods vermoeden met
doxologieën, naar aanleiding van phaenomenolo-
gisch opgebouwde theorieën over „de” „zichtbare”
en „de” „onzichtbare” kerk. Wat weten wij ervan,
hoe de tafel van den timmerman er uit zal zien,
stel, dat er maar één timmerman in de wereld
is, en maar één tafel... en stel, dat wijzelf het
hout zijn, dat hij snijdt en besnijdt om zijn tafel
ervan te maken? „De” kerk is nog nimmer een
phaenomeen geweest; en voort is er maar één
Heer, en wordt er slechts de ééne kerk éénmaal
gemaakt. Socrates kan hier geen „begrip” van
de kerk geven, want er is slechts één kerk;
en hij heeft voor begripsvorming meer dan één
„exemplaar” noodig. En Plato kan het ook niet;
het enkele feit reeds, dat de kerk sedert de eerste
UITblazing van den adem uit menselijke neus-
gaten (het eerste sterfgeval) over twee „werelden”
verdeeld is, gelijk de hemelsche „hierarchie” zulks
is sedert de eerste INblazing van den adem in
menselijke neusgaten, verhindert Plato met be-
hulp van zijn twee-werelden-leer een „wezen” der
kerk te construeren. En wijl voort niemand iets
van de kerk zeggen kan, zonder de Schrift, is
elk woord over de kerk aan haar gebonden.

K. S.

Levensliefde en Hemelverlangen.

Een zuster, die bezig is te herstellen uit een
zeer zware ziekte, zond mij de volgende vraag:
„Het is een zeer wonderlijke gewaarwording, als
men mag herstellen van een doodelijke ziekte;
en de vraag komt dan op: Mag ik mij hierover
verheugen? Zou het niet veel vroemer zijn, als ik
naar den dood verlangde, om daardoor in den
hemel te komen?”

Is hierin ook nog verschil tusschen jonge men-
schen, die nog zooveel van het leven verwachten
en oude menschen, die langzamerhand alles ver-
loren, wat hen aan dit leven bond?

In den Bijbel treffen wij ook verschillende uit-
latingen aan.

Paulus: „Ik wenschte wel ontbonden en met
Christus te zijn”.

David: „In 't stille graf zingt niemand 's Heeren
lof.” Psalm 30:2:

Mijn God, Gij hebt mij op mijn klacht,
Genezen en mijn smart verzacht,
Gij hebt mijn ziel door angst beroerd,
Als uit het graf weer opgevoerd.
Gij hebt het leven mij geschonken,
Ik ben niet in den kuil gezonken —

Tot zoover de vraag.

Dat is een zeer teere vraag, die men niet anders
dan met grooten schroom tegemoet mag treden.

Ik gevoel hier zoo het gevaar van of naar dezen-
of naar dien kant te véél te zeggen en daardoor
iemand of noodeloos te verontrusten of hem tegen
te houden op den weg naar de volmaking.

Toch wil ik probeeren, naar mijn beste weten,
een antwoord te geven, dat is naar het Woord
van God en dat daardoor aan allen, die met
deze vraag te worstelen hebben, het rechte pad
wijst.

* * *

Zoolang deze bedeeeling duurt is er voor de
kinderen Gods tweeërlei levensvorm; de vorm van
het leven hier op aarde en die van het leven in
den hemel. Bij beide die levensvormen is het
mogelijk God te dienen, voor Hem te leven en
in Hem zalig te zijn.

In overeenstemming met het onderscheid in
levensvorm, is er ook groot verschil in de gestalte
van den dienst van God en het zalig zijn in God,
hier beneden en daarboven.

Hier beneden dienen wij God door in ons eigen
leven de zonde te bestrijden, door de worsteling
om heel ons bestaan te laten beheerschen door de
liefde tot God en den naaste; door het manhaftig
pogen om heel de wereld te brengen aan de
voeten van God.

Hier beneden bestaat onze zaligheid in een, door
het geloof, rusten in de verzoening met God door
Christus, in een, door het geloof ingaan tot de
gemeenschap met God door Christus, in het aan-
schouwen van Zijn heerlijkheid in den spiegel
Zijner openbaring in natuur en schriftuur, in een
proeven van Zijne liefde, ook zooals die ons om-
koestert in de natuurlijke gaven van spijs, drank,
gezondheid, liefde, huwelijk, gezin, kunst en der-
gelijke.

Schaduwzijde van dit dienen van —, dit zalig
zijn in God blijft altijd „de onvolkomenheid”.
Er kleef zooveel zonde aan, het blijft zoo ver
beneden het ideaal; het wordt zoo verbitterd door
lijden en nood.

Geheel anders is het dienen van —, het zalig
zijn in God, daarboven.

Daar is de worsteling weg, daar is het lichaam
weg, daar is de zonde weg, daar is het lijden
weg; daar heeft het geloof plaats gemaakt voor
aanschouwing, daar zullen wij God zien, van
aangezicht tot aangezicht.

Of, om het in één woord te zeggen, in den hemel
zullen wij „met Christus zijn” (Philippenzen 1:
23), met Christus, in Wien alle hemel-heil be-
lichaamd is.

Tweeërlei levensvorm; en in ieder van die twee
is het mogelijk Gode welgevallig te leven en in
Hem zalig te zijn.

Dat geldt ook voor den aardchen levensvorm,
als dat niet zoo was, zou God ieder menschenkind,
dat wedergeboren wordt, onmiddellijk na die
wedergeboorte in den hemel moeten zetten.

Ook de aardche levensvorm is niet in strijd
met den adel van een kind van God. Maar als
God zoowel den éénen als den anderen levensvorm
voor Zijn kind geschikt acht, dan kan er ook
nooit zonde in schuilen dat een geloovige, voor
zichzelf, aan één van die twee voorkeur geeft.

Paulus zegt wel: „ontbonden en met Christus
te zijn is zeer verre het beste”; maar dat kan
niet bedoeld zijn in absoluten zin.

Dat wil zeggen: „inzóóverre is dat hemellevens
zeer verre het beste, als daar van geen lijden en
zonde sprake is; maar daarmee is niet gezegd, dat
het leven op aarde niet even Godverheerlijkend
kan zijn, als het leven in den hemel.

Van God uit gezien zijn die beide even goed
en daarom kan het nooit zonde zijn, als een
geloovige als hij voor een keus uit die beide
gezet wordt zegt: „ik geef de voorkeur aan dit”;
of: „ik preferer dat”.

Als een moeder aan haar kind de keus geeft
uit twee geschenken, die zij beide voor haar kind
geschikt acht, dan kan het toch nooit verkeerd
zijn als dat kind zegt: „wel moeder ik zou dat
liever hebben dan dit”?

Niet anders is het hier.

Als (en hiermee geef ik antwoord op de tweede
vraag) als een jongmensch, in wien het jonge leven
klopt, dat van het leven nog veel verwacht, waarin
het de liefde Gods zal kunnen proeven; dat in het
leven nog veel voor God hoopt te kunnen doen,
als zulk een jong mensch liever in dit leven God
wil dienen en genieten dan in den hemel, dan
is dat géén zonde; zelfs niet een geringere graad
van vroomheid.

Als de kinderen Gods onder den Ouden dag
(Psalm 30), die nog zoo weinig inzicht hadden
in het leven aan de overzijde, liever op aarde God
wildien en genieten dan aan de overzijde
van het graf, dan was daarin geen tekort in
Godsvrucht.

Maar evenmin mag het worden veroordeeld, dat
een ander kind des Heeren er de voorkeur aan
geeft om in den hemel den Heere te leven.

Wat wel zonde is, dat is dit, dat een mensch
zich in dezen niet zou willen onderwerpen aan
de beschikking Gods.

God is het, Die heeft uit te maken wat voor
ons de meest geschikte levensvorm is, de hemel-
sche of de aardche.

Het is geen zonde, dat een mensch liever wil
blijven leven dan te moeten sterven; zonde zou
het zijn als hij zei: „ik wil niet sterven, want als
ik uit dezen levensvorm moet uitgaan, dan kan
ik niet zalig zijn; daarom wil ik niet sterven,
o Heere, ik wil leven”.

Het is geen zonde, dat iemand aan den hemel
de voorkeur geeft boven de aarde; maar wel
zonde zou het zijn, dat iemand tegen God zou
zeggen: „Heere, ik wil, ik kan niet langer leven,
ik wil sterven, neem mij weg of ik kan geen
vrede, geen vreugde meer hebben”.

Het is geen zonde, wanneer iemand vraagt te
mogen blijven of te mogen sterven; zonde wordt
dat eerst als dat gebed niet gedragen zou worden
door de eenswillendheid, die zeggen doet: „niet
mijn wil, maar de Uwe geschiede”.

Trekken wij nu uit het gezegde de conclusie, dan
zal die deze moeten zijn:

„Als daar een kind van God ligt aan den rand
van het graf, zwevende tusschen den aardchen en
den hemelschen levensvorm, dan moet hij bereid
zijn om te blijven leven, zoowel als om te sterven;
dan mag hij er de voorkeur wel aan geven
om hier beneden te blijven;

dan mag hij bidden om genezing;
en als dan God zijn bede verhoort, zou hij
dan niet blij mogen zijn en met dankbare vreugde
het rijke leven weer ingaan?

Die vreugde is even goed Gode welgevallig als
de blijdschap van hem, die gaarne naar den hemel
wil gaan en nu ook, in dezen, zijn wensch ver-
krijgt.

Daarom mag nooit een kind van God hard
gevallen worden over de vreugde, waarméé hij van
het ziekbed opstaat en het leven weer ingaat.
Niemand heeft het recht om eigen „voorkeur”
maatgevend op te leggen aan een ander.

Wie oud is geworden, het leven achter zich
heeft, geen banden meer op aarde heeft en daar-
door liever naar den hemel wil gaan, mag diezelfde
zielsgestalte niet eischen bij den jongeren, levens-
lustigen mensch.

Als de begeerte om te blijven leven maar niet
rust in de liefde tot het leven, los van God, en
de begeerte om te sterven maar niet voortkomt uit:
graag van het lijden af te willen wezen en niet uit
het verlangen naar God en Christus, dan is die
beiderlei begeerte goed en heilig en mag de mensch
dankbaar wezen als hem zijn begeerte wordt ge-
schonken.

D. v. D.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

De Bestrijding van de „Mythus”.

De historische beschouwingen, die Rosenberg
in zijn boek, de Mythus des 20. Jahrhunderts,
overvloedig geeft, zijn door deskundige schrijvers
aan kritiek onderworpen. Die kritiek is vernietig-
gend. Rosenberg heeft uit allerlei werken stukken
gegrist, die hem bevielen. Van een wetenschappe-
lijke bronnenstudie is bij hem weinig te bespeuren;
al wat in den loop der eeuwen tegen de Kerk
en haar instellingen is geschreven, vond bij hem
een enthousiaste ontvangst.

Het is de verdienste van de schrijvers der Katho-
lieke „Studien zur Mythus”, dat zij nauwgezet
hebben onderzocht uit welke bronnen Rosenberg
de stof heeft verzameld, die dienen moet om bij
de lezers den indruk te wekken, dat de Kerk een
„verderfelijke inrichting” is vol „griezelige gebrui-
ken”. De rustige apologie is wel de moeite waard
om gelezen te worden, ze bevat vele uitstekende
bladzijden, waarvan we den inhoud dankbaar kun-
nen aanvaarden, al is de streng Katholieke visie
op de geschiedenis niet de onze en al ontmoet
ook menige beschouwing bij ons groote bezwaren.
We moeten ons natuurlijk hoeden voor de fout
om, zonder ernstig onderzoek, het door anderen
verworven materiaal tegen Rosenberg over te
nemen.

De auteur van de „Mythus” had van zijn boek
geschreven, dat het „naar vorm en inhoud” ver-
heven was boven het „niveau van den dag”, dat
het dus uitstak boven hetgeen zoo gewoonlijk ver-
schijnt. „Het heeft zulke diepe groeven in het
geestelijk leven van onzen tijd getrokken, dat
deze met oppervlakkige praatjes niet meer zijn
glad te strijken”. Bescheidenheid zoekt men bij
Rosenberg tevergeefs. Hij noemt zijn geschied-
kundige beschouwingen onweerlegbaar en zelfs
onaanvechtbaar, hij verklaart met trots: „De bij-
val, die mijn redevoeringen in 1934 ontmoetten,
heeft de Roomsche partij sterk verontrust, want
met het verwerpen van de tot nu toe gevolgde
methode om de geschiedenis te bestudeeren, had-
den alle lessen, die men tot dusverre gewoon
was uit de geschiedenis te trekken, hun zin ver-
loren en dreigde het gansche gebouw dat op de
basis van hun wereldbeschouwing was opgetrok-
ken, op zijn grondvesten te wankelen”. Wat voor
de „Roomsche partij” geldt, geldt voor elke con-
fessie, die den Bijbel als het Woord van God
aanvaardt.

De meeningen over de waarde van de historische
kritiek op den inhoud van de Mythus loopen
nogal uiteen. Dr Kunneth schrijft in zijn boek
„Antwort auf den Mythus”: „Men gaat gewoonlijk
uit van de veronderstelling, dat men bij de
„Mythus” te doen heeft met een wetenschappelijk
onderzoek, waarop men dan, met de tot nu toe
gebruikelijke methoden der wetenschap, kritiek
kan uitoefenen. Zooals eens de vakwetenschappen
van de meest verschillende soort zich op het
werk van Oswald Spengler stortten, zoo gelooven
ook nu vele critici dat zij de „Mythus” van
Rosenberg met de wapenen van de traditionele
vakwetenschap kunnen vernietigen. Deze poging
loopt echter bij de „Mythus” op een mislukking uit,
zooals ook eens tegenover Spengler. De veronder-
stelling waarvan men meent te kunnen uitgaan,
is volkomen fout. Rosenberg is noch een geleerde,
noch een filosoof, maar een verkondiger van
een nieuwe, door het ras bepaalde, revolutie, de
ontdekker van een nieuw principe, de profeet
van de religie van het Noordsche ras”.

Dr Kunneth heeft met deze opmerkingen Rosen-
berg wel aan zijn zijde. In het geschrift „An die
Dunkelmänner unserer Zeit”, waarin de schrijvers
van de Katholieke „Studien” op een zeer onwaar-
dige wijze worden aangevallen, lezen we:

„Van tevoren moet ik bij al de uitgeoefende
kritiek één ding verklaren: wat ik in mijn „Mythus
van de twintigste eeuw” beloofte en voor onzen
tijd als volstrekt noodzakelijk beschouw, zou
geheel blijven bestaan, zelfs wanneer het
gansche historische bewijs op alle
punten kon weerlegd worden”.

Men kan heel goed een ware leer verkondigen,
die bij een tijd past, en een plan voor den geeste-
lijken opbouw van het heden en de toekomst
geven, waartegen niets is in te brengen, en zich
daarbij toch in een aantal geschiedkundige paral-
lellen en historische mededeelingen vergissen. Een
weerlegging van deze zijde zou dus, op zich zelf
genomen, op geen enkele wijze afdoende zijn.”

Du sublime au ridicule, il n'y a qu'un pas: Van het verhevene naar het belachelijke, is het slechts één enkele schrede. Dergelijke redeneeringen mogen voor devote aanhangers der leer wonderen van wijsheid zijn, ze hebben eigenlijk geen inhoud. Rosenberg kan voor zijn levensbeschouwing het historisch fundament niet missen.

Wanneer dat fundament wordt aangetast, wankelt het gehele gebouw. Met een paar voorbeelden willen we trachten duidelijk te maken, hoe zin-loos die minachting voor het historisch bewijs bij Rosenberg is, die zich toch gaarne uitkeert voor een succesvol bestudeerder der historie, die hoog opgeeft van het geweldige resultaat, dat hij met zijn methode bereikt.

Het is aan de lezers waarschijnlijk wel bekend, dat Rosenberg groote eerbied heeft voor den Duitschen mysticus uit de 13de eeuw, Meister Eckehart: „In hem kwam de Noordsche ziel voor de eerste maal geheel tot bewustzijn van zichzelf, in zijn persoonlijkheid liggen al onze latere grootten”. De pantheistische mystiek van Eckehart is voor hem van onschalbare waarde. De voornaamste belijdenis van het Arische ras, de belijdenis van de gelijkwaardigheid van God en de ziel vinden we, volgens Rosenberg, in verheven vorm reeds bij den grooten Duitschen Meester. Het belangrijkste dogma van het Deutsche geloof, dat van de vrije, adellijke, schoone ziel, die aan niemand, zelfs niet aan God, is gebonden, maar alleen — en dan ook geheel — afhankelijk is van haar eigen bloed en haar eigen ras, zou Eckehart reeds hebben beleefd. Diens belijdenis „Wanneer ik niet was, zou God ook niet zijn”, luidt voor onzen tijd: „De Godheid, dien wij vereeren, was er niet zonder onze ziel en ons bloed”.

De schrijvers van de Katholieke „Studiën” gaan nauwkeurig het beroep op Eckehart na. Van hen leeren we dat de „historische Eckehart” een nog niet opgehelderde figuur is, dat er veel strijd is over den juiststen tekst van zijn werken, en dat zijn gedachten zeer verschillend worden uitgelegd. Eckehart is een echt kind van zijn tijd, hij hoort thuis in de typische sfeer der middel-eeuwen en heeft van veel denkers — Arische en niet-Arische — den invloed ondergaan. „Wie hem van die wereld losmaakt, wie hem tot een onderwerp maakt van de tegenwoordige strijdvrage, heeft zeker niet den helderen en onbevleelden blik, die noodig is om zich rustig te verdiepen in de fijnheden en het leere filigrainwerk van zijn speculatieve gedachten”.

Rosenberg projecteert zijn ideeën over ras en religie terug op de historische gestalte van den „Meester”, omhult en doordringt diens leer aldus met een complex van beschouwingen, die bij Eckehart niet passen. Voor ons is het „Eckehart-probleem” natuurlijk niet het voornaamste, voor ons is niet de hoofdvraag „in hoeverre de historische Eckehart een tegenstelling vormt met den Eckehart van de „Mythus”, maar wel: in welke verhouding de mystiek zelf, met inbegrip van de variatie van Eckehart, staat tot het Woord van de Bijbelsche evangelische waarheid; het probleem is „Mystiek-Mythe” aan de eene zijde en het Woord van God aan de andere zijde.²⁾ Voor de bestrijding van het werk van Rosenberg is het aangeronde probleem echter wel van belang. Wanneer Eckehart aan Rosenberg ontvalt, mist hij een sterken historischen steun, is er een bres gekomen in de fundamenten. Wij zoeken dus met belangstelling naar de verdediging van zijn interpretatie van Eckehart.

Wat we lezen stelt in hooge mate teleur: „Men vindt dat eenige fouten bij de vertaling zijn gemaakt? Maar de juiste vertaling zegt precies hetzelfde.... Voor mij is het wezenlijke de Waarde-leer. Hieruit blijkt het karakter, het geheel eenige Deutsche karakter. En dat kon niet worden aangetast, dat heeft voor honderdduizenden als een bevrijdende daad gewerkt, die den Meester Eckehart voortaan weer midden in het Deutsche volk heeft geplaatst”. Deze zinnen, met nog enkele van dezelfde waarde, zijn de eenige, die Rosenberg aan de kritiek op zijn interpretatie wijdt.

Het gaat hier om zeer ernstige dingen.

Rosenberg zegt van Peter Waldus, den „leider” van de Waldenzen, dat hij „een trouw Bijbel-geloovige was en dat DUS zijn persoonlijkheid verzwakt was”. Van Eckehart wordt in de „Mythus” triomfantelijk verteld, „dat hij zich geen enkele maal op kerkelijke leerstellingen, zelfs niet een keer op den Bijbel beroept, zooals later Luther”. Wanneer hem dan duidelijk wordt gemaakt, dat deze bewering eenvoudig onzin is, dat Eckehart b.v. veel over het Johannes-evangelie heeft geschreven, weet Rosenberg slechts te antwoorden: „Wanneer we bewijzen, dat Eckehart over metaphysische dingen dikwijls precies zoo gesproken heeft als de Kerk, dan beteekent dat ullen naar Athene dragen”. Van de hoofdstelling, dat Eckehart de incarnatie is van den Duitschen geest, de heilige hoeder van de vrije adellijke Deutsche ziel, die dus vanzelf de Kerk en den Bijbel negeert, blijft niets over. Het eenigste antwoord dat we nu hooren is „Wezenlijk was voor mij alleen de Waarde-leer”, waarde heeft voor mij de Eckehart, zooals ik dien schouw, zooals ik dien mij, ver-

beeld. Er behoort toch wel buitengewoon veel vrijmoedigheid toe, om die fantasie, dat zelf-geschapen beeld, met een waarde-leer in verband te brengen.

Niet beter is het gesteld met de beschouwingen over Paulus. Er behoort eenige zelfoverwinning toe om hierover te schrijven: „Dat door de voornaamste fout van de „Mythus” — zegt Dr Küneth — „door de ontkenning van de mogelijkheid van elke Godsopenbaring, de toegang tot het begripen van Paulus volledig is versperd, spreekt vanzelf. Maar het blijft onbegrijpelijk, hoe het mogelijk is, dat dingen beweerd worden, die de bestaande feiten in het gezicht slaan. Dat Rosenberg een, tot in de diepte doordringende, kennis van Paulus niet kan verkrijgen, verwondert ons niet. Maar de karikatuur van Paulus, die hij het Deutsche volk aanbiedt, wekt toch wel de meest sterke bevreemding. Wil hij soms verzwijgen, dat deze aanval gericht is op het hart van de Evangelische Kerk?”

Paulus is bij Rosenberg de materialistische rabbijn, de fanatieke jood, de bewerker van alle internationale chaotische ontbinding der volkeren, de prediker van de internationale wereldrevolutie met behulp van de gedeclasseerden van alle staten en volkeren, de vervalscher van de groote gestalte van Christus. Hij is de man van den rassenaos, veroorzaakt door een wilde nivelleering van alle ras-verschillen en nationale instellingen, hij is de vertegenwoordiger van het principe van de handhaving van alle minderwaardigen, zijn wereldbeschouwing draagt een dekadent karakter³⁾. Welk een gloeiende haat tegen den van God gezonden Apostel! Het is niet toevallig, dat Rosenberg zich zoo tegen Paulus keert: „de gestalte van Paulus bedreigt de wereldbeschouwing van de „Mythus” en beleeft Rosenberg met een ijzeren omklemming. De strijd gaat op leven en dood. Gelukt het hem niet om de positie van Paulus te schokken, dan is zijn eigen positie verloren. Wanneer zijn wereldbeschouwing, zijn principia van ras en bloed, niet in staat zijn om Paulus te verklaren, dan spreekt hij daarmee het bankroet van de zijne uit”.

We zouden dus weer verwachten, dat Rosenberg zich geducht verdedigt tegen de kritiek op zijn oordeel over Paulus, tegen het verwijt dat hij de gestalte van Paulus grof heeft verminkt. Niets daarvan! Als aan Rosenberg duidelijk wordt gemaakt, dat hij van Paulus niets heeft begrepen, antwoordt hij slechts: „De houding tegenover Paulus is heden(!) geen vraag meer van tekstkritiek (bedoeld is exegese), maar een kwestie van karakter.... De toekomst zal leeren hoe het Deutsche volk over Eckehart en Paulus denkt”.

Ook een ander fundamenteel gedeelte van de „Mythus” is hevig aangevallen. Met groote zekerheid betoogt Rosenberg, dat de „Joodsche religie” geheel aan de Perzische is ontleend. Het „Joodsche Godsbegrip” zou een vervalsching zijn van het Perzische. In de ballingschap zouden de Joden het eerst gehoord hebben van een „God, die de wereld regeert”.

Het antwoord op de breedvoerige kritiek, die op die beweringen volgde, wordt weer met slechts enkele zinnen afgedaan: „Voor ieder mensch, die iets(!) van godsdienstgeschiedenis weet, is het duidelijk(!), dat het monotheïsme van Perzischen oorsprong is, dat de Joden.... toen zij bij de Perzen in gevangenschap waren, hier het eerst van een kosmisch Godsbegrip hoorden”. Het antwoord is niets anders dan een herhaling van de hevig aangevochten stellingen, waarvan in den breede de onhoudbaarheid was aangetoond.

Overal waar de fundamenten van de leer van Rosenberg worden aangetast, blijft hij het antwoord volkomen schuldig. Veel ruimte heeft hij noodig om de onwaarachtige bedoelingen van zijn kritici aan te toonen; hij schiedt hen voor oneerlijke, laffe mensen, die langs een omweg de oude politiek weer willen invoeren, hij doet zijn uiterste best om hun karakters bij het Deutsche volk verdacht te maken. Op afzonderlijke vraagstukken, zooals van den Paus, de heksenvervolgingen, de inquisitie, de godsdienstoorlogen en andere gaat hij in, maar over de hoofdvragen zegt hij practisch niets. Rosenberg mist het vermogen om zijn wereldbeschouwing tegenover principiële kritiek te verdedigen en tracht dat gebrek te verborgen door een reeks woedende uitvalen tegen de vermetelen, die het wagen om de mislukking van zijn „historische methode” aan te toonen. Wat hij aan beleedigingen en godslasterlijke taal durft neer te schrijven, grenst aan het ongelooflijke. Geen wonder dat er veel verzet is tegen het verweerschrift, dat zulke taal bevat. De verschijning daarvan is een belangrijke gebeurtenis in den strijd tegen de belijders van Christus. Die strijd zal met niets onziende felheid worden voortgezet.

A.

B. I. B.

1) Spatiëring van ons.

2) Zie „Dr Küneth”, pg. 82 e.v.

Voor den inhoud van de „Mythus”, mogen we wel verwijzen naar het boekje van Dr P. Prins: „Hitler-Regim en Religie”.

VAKWETENSCHAP, EN PRAKTIJK

Enkele wegen, waarlangs therapeutische resultaten verkregen zijn.

I.

De geneeskunde heeft dit gemeen met de theologie, dat zij rijklijk geniet de belangstelling van het geachte publiek.

Nu is belangstelling op zichzelf niet kwaad, integendeel, deze belangstelling kan een zeer stimulerend invloed uitoefenen op diverse onderzoekers, in het bijzonder, wanneer zij omgezet wordt in daden, als b.v. het verleen van financiële steun, om belangrijke onderzoekingen, die zeer kostbaar zijn, mogelijk te maken. Zelfs kan de afwezigheid van belangstelling een aanklacht zijn tegen de wijze, waarop een bepaald vak beoefend wordt.

Maar die belangstelling kan ook een gevaarlijke zijde krijgen, wanneer zij leidt tot het „zoo eens wat neuzen” op een of ander gebied; dan kan zoo gauw de meening post vatten, dat men na het lezen van een paar brochures er nu ook inderdaad reeds heel wat van af weet; ja, dat men zich dan reeds zoover gevorderd waant, dat men gerust eens een „behoorlijk” debat met vakmensen aan zou kunnen. Dikwijls komt er dan spoedig eenige critiek los; die eigen meening wijkt natuurlijk wat af van de officiële leer; want die eigen meening is wat meer „practisch” en gaat zich dan stellen tegenover de slechts „theoretische” kennis der vakmensen: het beruchte schema: praktijk tegenover theorie! Of ook wel: de levende werkelijkheid tegenover het starre dogma; of ook: „practische wijsheid” tegenover „slechts verstandelijk weten”.

Veel hoort men met dit schema werken, wanneer men zoo nu en dan eens het genoegen mag smaken een gesprek te voeren over een of andere richting der niet-officiële geneeskunde. En daarvoor heeft men in onze kringen nog wel eens gelegenheid. Ik zou haast, met een variatie op een zeker gezegde willen poneeren: „Inofficiële geneeskunde en Calvinisme beminnen elkaar”. Ik zal me op het oogenblik niet verdiepen in de oorzaken, die daaraan ten grondslag liggen; ik constateer hier slechts het feit, dat men in onze kringen over het algemeen vrij welwillend staat tegenover de inofficiële geneeskunde, en een aanval daarop meestal poogt af te slaan met het bovengenoemd schema van „practijk contra theorie”.

Terwijl meestal ook nog geconstateerd wordt, dat er in den Bijbel gesproken wordt over het „geven van de gave der gezondmaking” aan sommigen. Het komt dan meestal hierop neer, dat die „gave” blijkbaar alleen maar neerdaalt op de „artikel-achters” onder de geneeskundigen en zelden of nooit op de „fabriekmatigen” onder hen!

Nu moeten we natuurlijk waken tegen een dogmatisme in de geneeskunde; waaronder ik dan versta, dat men een vooropgezette meening niet meer zou laten corrigeren door de feiten. De meening, die we ons vormen, moet altijd zooveel mogelijk in overeenstemming zijn met alle, tot nog toe bekende feiten; de theorie en de praktische ervaring moeten elkaar zooveel mogelijk dekken; en zoodra er een feit bekend wordt, dat schijnbaar strijdig is met onze gevormde theorie, hebben we na te gaan, of hier wel een werkelijke tegenstrijdigheid is, en indien ja, dan hebben we onze meening te herzien of althans de mogelijkheid van een andere oplossing open te houden. Waakzaamheid tegen het verstarren van onze meening is dus ten allen tijde geboden!

Nu geloof ik, dat deze waakzaamheid veel grooter is, dan het „lichtgeloovige publiek” veelal geneigd is te gelooven. Ik hoop dit aan diverse voorbeelden uit vroeger en later tijd duidelijk te maken.

Hoe vaak toch bemerkt men niet, dat het publiek heimelijk denkt (en soms ook wel zegt): „Nu ja, de dokters willen die kwakzalversmiddelen niet gebruiken, omdat ze van kwakzalvers afkomstig zijn”. Dit sluit dus de gedachte in, dat de officiële geneeskunde dus middelen en methoden, die blijkbaar deugdelijk zijn, zou weren, alleen omdat ze langs inofficiële weg verkregen zijn! Niets is minder waar dan dat! Ik meen de stelling te mogen poneeren, dat de officiële geneeskunde zich zelfs veel meer inlaat met dergelijke middelen en deze „broeders” in het vak veel verder op hun inofficiële wegen volgt, dan deze geheime zelfjes en kruidenmengsels etc., en broeders veelal verdienen. Zéér vele van deze middelen toch worden elk jaar onderzocht op hun juiste samenstelling, kwalitatief en kwantitatief en de gevonden uitkomsten worden geregeld gepubliceerd in de „Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor pharmacotherapeutisch onderzoek”. In de Inhoudsopgave b.v. van de No. 21—25 kom ik de volgende middelen tegen, waarvan de samenstelling gepubliceerd wordt; (ik noem er slechts enkele); ik tel er in die lijst zoo vluchtig 418! Akker-cachets, kruiden tegen arteriosclerose, krui-

den van
poeders b
horster b
Bijsterve
poeder v
„worm” v
galsteener
kankerm
pellets v
komstig
Hove's V
netiseur
zalf, maag
van Ombe
der oogen
Indische
ziekte, p
van de H
Dergelij
zalvers-
aan in he
bestrijding
paar onde
„Mededee
om aan li
gebreid e
eer bewij
„gave der

„Mid
S. O. F. B
van het
vet Het
pen van
alleen d
smeltpun
echter h

„Kru
door W.
te Zwoll
alcoholis
noompati
kruidenn
vruchten
kruid, oc

„Mid
gezonden
onderzoe
balsum
stof. De
0,8006 ei
werden:
spiritus”

Ik behoe
maakt wa
voor het
dige som
ten opzie
dikwijls
patiënt d
handeling
gebruikt
Dit laatst
men reke
schaadt
ik kreeg
een geloof
dat een k
zonder d
kanker r
geval du
zoover d
goede kar
mij toe o
was even
weest van
die haar
ziekte ze
dat begre
operatie
anders w
en de H
nen; of i
anders w
reerd bel
houden, o
of betere
en dat ik
moest aa
overtuige
op slager
was, kree
helpen!
ziekenhu
winkel in
er met h
kelier va
voorschij
waarop o
handpaln
zalf „mo
gedane p
hielp; or
tegen de
voortgesc
meer da
hoord, G
toch; „m
maanden
bleek zee
reeds vee
te beschr